

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1939.

Första kammaren.

Nr 10.

Lördagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 2 juni 1911 (nr 43 s. 1) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar; och

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av lagen den 15 juni 1934 (nr 255) angående anteckning om innehav av fordringshandling på grund varav inteckning beviljats i fast egendom m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 72, med förslag till förordning om visst undantag från stämpelpfikt enligt förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran jordbruksutskottets utlåtanden nr 4—9.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för vissa tjänstemän vid utrikesförvaltningen jämte en i ämnet väckt motion, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 3, angående regleringen för budgetåret 1939/40 av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkterna 1—17.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 18.

Lades till handlingarna.

Punkterna 19—25.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 26.

Lades till handlingarna.

Ang. bidrag
till hjälp-
verksamhet
för spanska
nödställda.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till internationell hjälpverksamhet till förmån för spanska nödställda.

I en den 27 januari 1939 dagtecknad proposition, nr 46, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att för lämnande av bidrag intill ett belopp av 1,500,000 kronor till internationell hjälpverksamhet till förmån för spanska nödställda finge tagas i anspråk det i riksstaten för budgetåret 1938/39 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet anfört:

»Utskottet finner det vara en synnerligen behjärtansvärd angelägenhet, att jämväl från svensk sida stöd lämnas åt den av internationella kommissionen igångsatta hjälpverksamheten till förmån för spanska nödställda. Utskottet tillstyrker därför, att medel anvisas för ändamålet, och har intet att erinra mot det begärda bidraget av 1,500,000 kronor. Det synes utskottet böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i fråga om beloppets närmare användande.

Då utskottet ej heller haft något att invända mot det ifrågasatta sättet för medlens bestridande eller mot vad t. f. departementschefen i övrigt anfört, finner sig utskottet böra hemställa, att riksdagen må medgiva, att för lämnande av bidrag intill ett belopp av 1,500,000 kronor till internationell hjälpverksamhet till förmån för spanska nödställda må tagas i anspråk det i riksstaten för budgetåret 1938/39 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.»

Reservation hade avgivits av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Nilsson* i Landeryd, *Andrén*, *Magnusson* i Skövde och *Lundberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet finner — — — spanska nödställda. Utskottet tillstyrker därför, att medel anvisas för ändamålet, ehuru det av Kungl. Maj:t äskade beloppet förefaller väl högt med hänsyn till vad andra stater funnit lämpligt bevilja för samma sak. Det synes ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i fråga om beloppets närmare användande. Utskottet förutsätter emellertid som ett nödvändigt villkor för det svenska bidragets utbetalande, att den internationella kommissionen fullföljer sin hjälpverksamhet efter fullt opartiska grunder på båda sidor om de spanska stridslinjerna. Utskottet vill också framhålla vikten av att utbetalningarna ske successivt, så att Kungl. Maj:t blir i tillfälle att taga nödig hänsyn till de förändringar, som kunna inträda i Spaniens ekonomiska och sociala förhållanden.

Då utskottet för övrigt icke haft något att invända mot det ifrågasatta sättet för medlens bestridande eller mot vad t. f. departementschefen anfört, finner sig utskottet böra hemställa, att riksdagen — — — ett belopp av 1,500,000 kronor — — — till oförutsedda utgifter.»

Herr Nilsson, Bernhard: Herr talman! Vid detta utskottsutlåtande finnes fogad en reservation av statsutskottets högerledamöter. Denna reservation innebär inte någon skiljaktighet från majoritetens ståndpunkt beträffande klämman, och den innehåller inte heller någon polemik eller motsättning mot regeringens ståndpunkt, alltså propositionen, beträffande motiveringen. Både majoriteten och minoriteten inom utskottet äro således eniga på denna punkt. Reservanterna ha endast velat göra vissa påpekanden, som vi ansett, att regeringen, i den mån som det är möjligt, borde beakta vid användandet av detta bidrag till Spanienhjälp.

Ang. bidrag till hjälpverksamhet för spanska nödställda. (Forts.)

Det första, som denna erinran innebär, är, att vi velat påpeka, att det bidrag, som här kommer att beslutas, är relativt kraftigt tillmätt i förhållande till vad som åtminstone hittills beviljats av andra stater. Om man ser efter nedtill på sid. 2 i utskottets utlåtande, står det där, att kostnaden för denna hjälpverksamhets upprätthållande för närvarande uppgår till ungefär 120,000 kronor per månad. Redogörelsen fortsättes på nästa sida, och där talas det om, att det hittills har influtit inemot 2 miljoner kronor för detta ändamål och att det är sammanlagt nitton stater, som ha bidragit till dessa 2 miljoner kronor. Bland dessa nitton länder återfinnas Förenta Staterna samt England, Frankrike, Tyskland och andra stora stater i Europa. Hela deras sammanlagda bidrag har, som jag sade, hittills inte uppgått till mer än 2 miljoner kronor. Då tycker man verkligen, att när nu riksdagen går att bevilja 1,500,000 kronor för Sveriges del, borde detta i varje fall innebära en uppmuntran till de andra staterna, att även de i mån av sin styrka och ekonomiska ställning borde bidra till detta behjärtansvärda ändamål.

För det andra ha vi framhållit, att bidraget bör utdelas opartiskt på båda sidor om fronten. Detta är ju något, som den internationella kommissionen själv förutsatt och som också regeringen nämnt i sin proposition. Vårt ståndpunktstagande innebär således inte på något sätt en motsättning mot det förslag, som här föreligger, men vi ha ansett, att denna synpunkt är så viktig, att den borde ytterligare understrykas.

För det tredje ha vi velat framhålla, att utdelandet av detta bidrag bör ske successivt. Så har ju, som framgår av propositionen, redan skett med det bidrag, som beviljades av 1938 års riksdag. Med den katastrofala utveckling, som nu försiggår i Spanien, anse vi, att det kan vara rimligt att något se sig för, innan man utanordnar hela detta bidrag, så att pengarna bli använda på bästa möjliga sätt i förhållande till den vid varje tidpunkt under det kommande året rådande situationen.

Jag vill också framhålla, att vi ju sett av tidningarna de sista dagarna, huru som Frankrike visserligen får göra enorma uppoffringar för att bistå och hjälpa de behövande, både barn, vuxna, sjuka och alla andra, som strömma över gränsen, men på samma gång ha vi också sett, att Frankrike säkerställt sig för ersättning i form av materiel och de guldförråd, som införts till Frankrike. Det är ju möjligt, att flyktinghjälpen i alla fall innebär uppoffringar för franska staten, men jag menar, att när så stora uppoffringar och så mycken hjälp, som det här är fråga om, är nödvändig, borde också de andra staterna bidra i sådan omfattning, att det verkligen blir en effektiv hjälp i den oerhörda nöd, som förekommer i samband med den katastrof, som nu övergår Spanien.

Det förefaller mig riktigt, att dessa synpunkter tagas i beaktande av Kungl. Maj:t vid utanordnandet av medlen, och jag tycker, att det är rätt underligt, att inte statsutskottets majoritet velat stödja en sådan uppfattning som denna.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr statsrådet **Westman**: Om man litet närmare studerar detta ärendes förhistoria, finner man utan tvivel, att de synpunkter, som underströkos av den föregående ärade talaren och som ha framhållits i den reservation, som är fogad till utskottets utlåtande angående dess motivering, ingalunda varit okända eller obeaktade.

Vad först beträffar karaktären av den hjälpaktion, varom det här är fråga, är den i eminent mening en internationell aktion. Den ärade talaren framhöll, att nitton stater stödja den internationella kommissionens verksamhet. Om man studerar listan på dessa stater, finner man, att bland de stödjande finnas

Ang. bidrag till hjälpverksamhet för spanska nödställda. (Forts.)
 inte bara de alliansfria småstaterna utan även stater, som tillhöra båda de motsatta grupper, som stå emot varandra i Europa. Redan häri ligger naturligtvis en garanti för att denna aktion inte sker i något politiskt syfte. Kommissionen har också uttryckligen betonat, att dess verksamhet är opolitisk och opartisk, och det har under den tid, som förgått, sedan den började sitt arbete, icke framställts någon som helst anmärkning ur den synpunkten, att kommissionen skulle ha svikit denna sin utfästelse och nedstigit ifrån det höga plan, på vilken den har förbundet sig att verka.

När det gäller att bedöma frågan om beloppets storlek, måste man komma ihåg, att, såsom den ärade talaren framhöll, nöden är skriande. Det finns verkligen *en* gräns för denna kommissions verksamhet, men det är inte någon politisk gräns, utan det är i stället svältgränsen, en gräns, som är dragen på det sättet för det spanska folket, att under denna gräns faller ett skrämmande stort antal svältande människor, särskilt barn. Det är en allmän humanitär känsla hos en stor del av vår befolkning, att de, som ha det bättre ställt, åtminstone för tillfället, böra ge ett handtag för att söka lindra denna nöd.

Jag ger den ärade talaren rätt i, att man naturligtvis bör gå fram successivt, när man delar ut de medel, som regeringen har begärt. Men man skall heller inte dröja så länge, att nöden blir ohjälplig för de små barnen, utan om det ögonblickligen behövs en ganska betydande summa för att avhjälpa den nöd, som nu finnes, bör regeringen givetvis ha full frihet att använda medlen i tillräcklig omfattning i sådant syfte.

Det är här, som jag förut framhållit, fråga om en internationell aktion. När Sverige biträder den, stöder Sverige den känsla av samhörighet mellan folken i Europa och i världen i övrigt, som i våra dagar mer än väl behöver det stöd, som den kan få. Det gäller här en handling, som framdrives av rent mänskligt medlidande, och jag är övertygad om att den svenska riksdagen med gott hjärta skall lämna sitt bidrag till det höga syfte, varom det här är fråga.

Herr Lindström: Herr talman! Efter herr justitieministerns anförande skulle jag kunna inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag. Jag vill dock med anledning av herr Nilssons i Landeryd yttrande tillfoga några få ord.

Jag finner det mycket glädjande, att även representanterna för det parti, som herr Nilsson företräder, ha enat sig med oss andra om själva beloppet. Det visar ju, att den svenska nationen praktiskt taget är enig, när det gäller att bispringa dem, som lida en så fruktansvärd nöd till följd av händelserna nere i Spanien. Jag kan dock inte låta bli att förvåna mig över att reservanterna funnit det vara nödvändigt att till sitt medgivande att bevilja detta belopp föga denna speciella motivering. Jag tycker icke det är värdigt oss, att vi, när vi vilja försöka ge ett handtag, skola gradera vår hjälp och avväga den mot vad andra länder göra. Det är tydligen inte klart för alla, att vi äro i det lyckliga läget, att vi ha större möjligheter än många andra stater att här göra en ordentlig insats.

Man skall heller inte glömma bort — och även herr Nilsson var inne på den saken — att den stat, som närmast får ta hand om flyktingeländet, nämligen Frankrike, gör insatser och uppoffringar, som äro oerhört stora. Det gäller där inte bara att försörja de människor, som komma över den fransk-spanska gränsen, utan man får ta hand om dem, inkvartera dem och göra en hel mängd ting, som tar arbetskraft och pengar i anspråk. Om vi betrakta, vad Frankrike har gjort och vad det är tvunget att fortfarande göra, blir även det bidrag, som här föreslås, ganska blygsamt, och vi borde kunna utan gnälliga motiveringar bevilja detsamma.

Ang. bidrag till hjälpverksamhet för spanska nödställda. (Forts.)

Det har redan poängterats, att behovet av hjälp är mycket stort. Jag fick i går ett meddelande från en internationell organisation, som jag tillhör, rörande läget i Perpignan på den franska sidan, när den sista stora flyktingströmmen kom. Det berättas av människor, som äro där nere och deltaga i hjälpverksamheten, att man var alldeles oförberedd. Det fanns inga medel alls att ta hand om och hjälpa människorna med, så att ett så litet bidrag som 5,000 francs, det vill säga ungefär 500 svenska kronor, ansågs såsom en i det ögonblicket mycket kraftig hjälp, när det gällde att lindra den bittra, omedelbara nöd, som där gjorde sig gällande.

Under sådana omständigheter tror jag, herr talman, att vi allesamman med gott samvete kunna rösta för utskottets förslag i denna fråga.

Häri instämde herr *Lindhagen*.

Herr Andersson, Elof: Herr talman! Vid behandlingen av detta ärende i statsutskottet fann jag mig föranlåten att framhålla det olämpliga i att man — vilket herr Lindström också förde på tal — gjorde ett slags gradering av det belopp, som skulle utbetalas för nu ifrågavarande ändamål genom att draga in i debatten vad andra länder ansett sig kunna ge för att hjälpa dessa nödställda människor. Då det emellertid inte kunde undvikas, att en reservation avgavs, och då herr Nilsson i Landeryd i dag i kammaren lämnat redogörelse — åtminstone i viss utsträckning — för de belopp, som vissa andra länder bisträckt, skall jag tillåta mig att här lämna en uppgift, som så att säga ställer saken i något annan belysning. Det är en uppgift från presidenten för internationella kommissionen för hjälp åt spanska flyktingbarn. Denna uppgift är alldeles färsk — jag har fått den i dag. Det heter där: »Den 26 januari skrev brittiska ministern i Bern, att engelska regeringen, som i följande bidrag med 20,000 pund, nu överlämnar ytterligare 20,000 pund *som ett förskott på vidare bidrag*. Engelska regeringens representant Butler, lovade vid folkförbundsrådets sammanträde fortsatta bidrag från brittiska regeringen. I underhuset meddelade Mr. Chamberlain den 31 januari, att brittiska regeringen var villig att utöver redan beviljade 40,000 pund lämna ytterligare bidrag i mån av behov.

Från engelskt håll har under hand meddelats, att man vid bestämmande av de engelska bidragen kommer att taga viss hänsyn till storleken av den amerikanska hjälpen. Denna kan uppskattas till 1.5 miljon kronor i månaden.»

Jag har, herr talman, ansett mig böra meddela detta för kammaren och till dess protokoll och anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Wistrand: Herr talman! Inte heller jag för min del har något emot denna aktion. Den är naturlig, och den är också nödvändig. Jag skulle dock vilja göra några randanmärkningar.

För det första är det inte någon oväsentlig sak för Sveriges riksdag att endast några veckor efter det budgeten framlagts votera ett anslag på 1.5 miljon kronor som inte var förutsatt i budgeten. Man stannar med naturnödvändighet inför frågan, huruvida ett så stort anslag som det nu föreslagna är befogat eller icke. Naturligtvis tror jag i likhet med statsrådet och chefen för justitiedepartementet, att anslaget objektivt sett är befogat och att de spanska barnen och mödrarna mer än väl behöva 1.5 miljon och mycket därtill. Men jag måste ändå säga, att när man företar en internationell aktion av det mått och den omfattning, som här är i fråga, bör det vara ett svenskt intresse att se till, att Sveriges andel i denna aktion till beloppet någorlunda överensstämmer med vad som kan anses vara internationellt befogat. Vi se här i statsutskottets utlåtande

Ang. bidrag till hjälpverksamhet för spanska nödställda. (Forts.)
de, att hittills har man i Spanien från hela världen mottagit bidrag på ett belopp av sammanlagt 2 miljoner kronor. Nu begär man från Sverige ensamt 1,500,000. England har tidigare lämnat 20,000 pund, och det meddelas nu här i kammaren, att England lämnat ytterligare 20,000 pund. Sammanlagt blir dock detta en summa, som icke uppgår till hälften av vad som nu ifrågasättes för Sveriges del. Det finns en internationell kutym för vad som är skäligt i fråga om internationella bidrag, nämligen den fördelningsgrund för utgifterna till Nationernas förbund, som finnes fastställd av förbunds församlingen i Genève. Efter denna beräkningsgrund deltar Sverige i omkostnaderna med 19 enheter, medan England deltar med 108 enheter. Det har länge varit ett mycket starkt hävdadt önskemål, att denna kvot måtte göras mindre för Sveriges del, därför att den anses vara oskäligt stor i förhållande till vad andra länder betala. Det finns även länder, med oss jämförliga både i fråga om folkmängd och ekonomisk styrka, vilka hittills till Spanienhjälpen bidragit med belopp, som sedda i samband särskilt med de svenska bidragen — både det som givits förra året och det nu ifrågasatta — te sig fullkomligt ridikylia.

Jag har, herr talman, intet yrkande i denna sak, men jag har inte kunnat underlåta att i detta sammanhang framföra dessa synpunkter. Jag anser, att det är synnerligen viktigt, att när man i en framtid går till liknande aktioner som denna, man för vårt lands del iakttaga sådana proportioner för bidragets storlek, att vi inte gentemot andra länder komma att framstå som ett land, vilket i första hand och framför dem, vilka ligga mycket närmare till, skall anses ägnat att hjälpa med höga belopp.

Herr **Pauli**: Herr talman! Jag trodde först, att man skulle ha kunnat konstatera det glädjande faktum, att den opposition, som inom statsutskottet riktades mot detta förslag, skulle här i kammaren fått mera begränsade proportioner och att vi därför utåt kunnat framstå inte som en motvillig givare utan som en glad givare, vilket enligt Skriften lär vara att föredraga. Så har inte blivit fallet. Vi finna, att sedan högerrepresentanten för första avdelningen i statsutskottet började oppositionen nu även herr Wistrand fortsätter på samma linje.

Denna opposition har ju inte något reellt syfte. Opponenterna förklara nämligen, att de inte vilja framställa något annat yrkande än majoritetens inom utskottet. De vilja inte ändra på den summa, som skall utgå, men de kunna i alla fall inte neka sig nöjet att lyfta pekfingret och säga: visserligen gå vi med på det här, men vi förbehålla oss rätt att nu intaga en position, på vilken vi i framtiden kunna visa tillbaka och påminna om att vi då kommo med varningar.

Jag har litet svårt att förstå detta ståndpunktstagande. Tror verkligen herr Wistrand, att vi skola råka i en rad sådana här situationer, där andra länder skola peka på hur mycket svenska staten gav till hjälp åt de nödlidande spanjorerna och, när de gjort detta, säga: följaktligen böra ni proportionellt sett ge lika mycket till det ändamål det nu gäller? En sådan fantasikonstruktion tror jag helt saknar underlag. En risk, att vi genom beslutet i dag skulle för framtiden binda oss för någon viss proportion i det internationella hjälparbetet — vilket herr Wistrand tycktes vilja antyda — tror jag inte att man har någon anledning att frukta för. För övrigt är det ju inte riktigt, såsom redan en föregående talare påvisat, att uteslutande fästa sig vid de siffror, som lämnats här i reciten. Varje dag bringar nya upplysningar inte bara om den hopade nöd och det gränslösa elände, som sammanhänger med detta fruktansvärda inbördes- och invasionskrig nere i Spanien, utan också om de förnyade hjälpansträngningar, som göras både från offentligt och enskilt håll i olika länder. Jag tror inte vi löpa någon fara, därest vi bevilja detta anslag, att inför världen framstå såsom några lättsinniga slösare med svenska statens medel. När finans-

Ang. bidrag till hjälpverksamhet för spanska nödställda. (Forts.)

ministern gått med på att detta förslag framlades, har han säkert också gjort klart för sig, att det är något som det svenska samhället och de svenska statsfinanserna förmå att bära. Jag skulle vilja uttala den förhoppningen, att det beslut, som här skall fattas, inte kommer att tyngas med alltför mycket invändningar av det föga befogade och, jag kan gärna som herr Rickard Lindström säga, gnälliga slag, som nu i diskussionen framkommit. Det förefaller mig, som om alla borde kunna vara överens om, att skola vi besluta oss för en handling av humanitet och en gest av mänsklighet, böra vi också göra det under värdiga former.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomma yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågasvarande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 52 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

*Ang. viss
ändring i
sinnessjuk-
lagen.*

Genom en den 28 oktober 1938 dagtecknad proposition, nr 6, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 52 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321).

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet yttrat:

»52 § i sinnessjuklagen innehåller bland annat vissa bestämmelser rörande den, som på försök utskrivits från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning vid fångvärdens. Därest förordnande om återintagning av den sjuke meddelats eller försökstiden gått till ända, må handräckning för hans återförande lämnas av vederbörande polismyndighet. Förutsättning härför är enligt lagrummets nuvarande lydelse, att den sjuke fått en anmaning att inställa sig men underlåtit att följa denna. I propositionen har föreslagits sådan ändring av stadgandet, att då särskilda omständigheter därtill föranleda, handräckning i dylikt fall må lämnas utan att anmaning föregått. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lagändringen. I likhet med medicinalstyrelsen och flera av de myndigheter, som yttrat sig över dess förslag i ämnet, vill utskottet emellertid understryka, att handräckning utan föregående anmaning icke må komma till användning annat än som nödfallsåtgärd och att förfarandet med anmaning såsom hittills i allmänhet skall tillämpas.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att föresvarande proposition måtte bifallas av riksdagen.»

Herr Lindhagen: Herr talman! Jag har av förbiseende inte varit närvarande vid justeringen av detta utlåtande, men om jag varit det, skulle jag till protokollet ha fogat följande reservation:

»Det hade kunnat förväntas, att vid riksdagen framlagts en ingående författning om avhjälpandet av de allmänt överklagade missförhållandena i problemet psykiatrien och rättsskipningen och däribland icke minst en entaka psykiatrikers eller sjukvårdsläkares envælde utan någon omtänksam och effektiv kontroll. I en motion nr 213 inom första kammaren detta år har av mig ånyo framförts en på många håll påkallad lösning från grunden.

Ang. viss ändring i sinnessjuklagen. (Forts.)

Denna förväntan synes ej komma att gå i uppfyllelse, då från regeringen förelagts allenast det förenämnda lilla tillägget till ytterligare stärkande av läkarnas för 'sinnessjukas förvaring' med fleras ensidiga och okontrollerade befogenhet.

Lagutskottets uttalande i slutet av sitt utlåtande har såsom i alla slika fall ingen betydelse. Det kommer till ingen vederbörandes kännedom. Snarare kan befaras, att ett åsidosättande av utskottets förhoppning blir regel såsom även skett med den lagtolkning från vederbörandes sida, varom jag crinrat i den till konstitutionsutskottet hänvisade motionen nr 195.

Med åberopande jämväl även av herr Olovsons inställning får jag hemställa, att riksdagen ville besluta att till 3:e stycket i § 52 sinnessjuklagen i anslutning till utskottets formulering tilläggas: dock att handräckning utan föregående anmaning icke må komma till användning annat än som nödfallsåtgärd.»

Och så, herr talman, tillåter jag mig bara att få tillägga, att föredragningen av tredje huvudtiteln gick så kolossalt hastigt, att jag inte hann med att, såsom jag tillämnat, begära ordet vid punkt 23:o) om bidrag till utgivande av tidskriften »Le Nord» och vid punkt 24:o) om *upplysningsarbete för freden*, vad den senare punkten angår särskilt med betoning av att vid förra riksdagen hade av mig yrkats en mera materiellt innehållsrik rubrik nämligen: *upplysningsarbete om den internationella rättsordningens förutsättningar och utvägar för deras förverkligande*. I yrkandet instämde herr Undén och med honom herr Borell samt efteråt under hand även justitieministern. Nu finner man den gamla larviga rubriken återkommen utan att löftet infriats!

Herr Norman: Herr talman! Jag fattade herr Lindhagens yttrande så, att han inte gjorde något yrkande. Under sådana förhållanden ber jag få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om statlig krigsförsäkring m. m. och lag angående ändring av 35 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till

dels riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 37, angående val av riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; samt

nr 40, angående val av riksdagens militieombudsman och hans efterträdare;

dels ock riksdagens förordnanden:

nr 38, för revisionssekreteraren Nils Teodor Ljunggren att vara riksdagens justitieombudsman;

nr 39, för revisionssekreteraren Knut Harald Nissen att vara riksdagens justitieombudsmans efterträdare;

nr 41, för förutvarande statsrådet Frans Gustaf Sture Centerwall att vara riksdagens militieombudsman; samt

nr 42, för byråchefen Carl Gustaf Ingemar Hellquist att vara riksdagens militieombudsmans efterträdare.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 32, i anledning av i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag under försvarsdepartementet till kapitalinvesteringar i vissa fonder;

nr 33, i anledning av i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag under handelsdepartementet till kapitalinvesteringar i vissa fonder; och

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till utrustning av nybyggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m. vid Chalmers tekniska högskola;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation, m. m.; och

nr 4, i anledning av väckt motion om vissa ändringar i gällande grunder för erhållande av blindhetsersättning; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till stödjande av den inhemska fodersädsmarknaden jämte en i ämnet väckt motion.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.42 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 14 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 68, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.;

nr 74, angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond;

nr 75, angående avskrivning av räntor å köpeskillingen för viss försäljningslott från Näs kungsgård i Kopparbergs län;

nr 76, med förslag till lotteriförordning;

nr 77, angående befrielse för förre vaktmästaren S. O. Gustafsson och dödsboet efter förre vaktmästaren E. D. Ottersten från viss ersättningsskyldighet; samt

nr 78, angående beredande av täckning för vissa vid Livregementet till häst förskingrade medel.

Justerades protokollen för den 8 och den 10 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39 gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering för utbyggande av fångvårdens ungdomsanstalt å Skenäs;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39 gjorda framställning om anslag till kapitalinvestering i fonden till låneunderstöd för beredande av lån till vissa enskilda anstalter för kirurgisk tuberkulos;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina för verksamheten vid åkerbrukskolonien Hall;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39 under andra huvudtiteln gjorda framställning om anslag till vissa nybyggnadsarbeten m. m. vid statens uppfostringsanstalt å Bona;

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39 under sjunde huvudtiteln gjorda framställning om anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga;

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser femte huvudtiteln;

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat för budgetåret 1938/39, i vad propositionen avser första huvudtiteln; samt

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till internationell hjälpverksamhet till förmån för spanska nödställda.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 52 § sinnessjuklagen den 19 september 1929 (nr 321); och

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om statlig krigsförsäkring m. m. och lag angående ändring av 35 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 116, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion angående utredning om vederlag till kommunerna för deras kostnader i anledning av barnavårdsnämndernas befattning med vissa ärenden, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt andra tillfälliga utskott.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 32—34, andra lagutskottets utlåtanden nr 3 och 4 samt jordbruksutskottets utlåtande nr 10.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 68 och 74—78 blevo desamma på begäran bordlagda.

Anmäldes och bordlades

första lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142);

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område; och

nr 7, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande ersättning till rättegångsbiträde i fri rättegång; samt

andra lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion om utbytande av vissa helgdagar mot andra ledighetsdagar.

Ledighet från riksdagsgörömaLEN beviljades herr *Berg, Robert*, under 12 dagar, räknat från och med den 18 i denna månad.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.12 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
